

Læreplan for Dansk

A: Formål og Introduktion

Formålet for undervisningen i dansk

(Jf. § 9 i Hjemmestyrets bekendtgørelse om trinmål samt fagformål og læringsmål for folkeskolens fag og fagområder.)

Formålet med undervisningen er, at eleverne tilegner sig viden og færdigheder, så de kan forstå talt og skrevet dansk samt udtrykke sig mundtligt og skriftligt på sproget i alle relevante sammenhænge i og uden for skolen. Undervisningen skal sikre eleverne et grundlag for og sproglige redskaber til videre læring af andre sprog samt til læring i skolens øvrige fag og i deres videre uddannelse. Eleverne skal tilegne sig viden om og udvikle deres opmærksomhed på såvel form som funktion i det danske sprog.

Stk. 2. Gennem undervisningen skal eleverne opleve, at det er værdifuldt og nyttigt for deres faglige og personlige udvikling at kunne tilegne sig viden og indsigt gennem flere sprog. Undervisningen skal give eleverne lyst til at indsamle viden og informationer og fremme deres lyst og evne til at vurdere og tage stilling samt til at udtrykke sig om egne oplevelser, viden, holdninger og følelser. Eleverne skal ud fra egne erfaringer udvikle bevidsthed om deres muligheder i sprog-tilegnelsen, og undervisningen skal gøre dem i stand til at tage et medansvar for egen læring.

Stk. 3. Undervisningen skal medvirke til, at eleverne oplever sprog som et vigtigt redskab i formidling af viden og erfaring, i samarbejde og i al menneskelig interaktion i øvrigt. Undervisningen skal tilskynde eleverne til at bruge sproget som et middel til erkendelse af egen og andre menneskers situation.

Stk. 4. Undervisningen skal medvirke til, at eleverne oplever, at erfaringer og viden fra flere kulturer og sprogsamfund er værdifulde og nyttige for social og kulturel udvikling, og til at eleverne opnår forståelse af samspillet mellem grønlandsk og dansk sprog og kultur. Undervisningen skal give eleverne interesse for at orientere sig om kultur og levevilkår i Danmark og i den øvrige verden for dermed at øge deres indsigt i og forståelse af internationale forhold samt deres forståelse af egen kultur.

Bemærkninger til formålet

Formålet er bygget op således, at stk. 1 beskriver den faglige viden og de færdigheder den enkelte elev skal opnå.

Stk. 2 beskriver elevens personlige udvikling og egen anvendelse af de sproglige færdigheder, det intrapersonelle.

Stk. 3 handler om elevens forståelse og brug af færdighederne sammen med andre, det interpersonelle,

Stk. 4 beskriver elevens rolle og anvendelse af sine færdigheder både i det lokale og internationale samfund.

Fagets placering

Der undervises i dansk på alle trin og årgange.

For størstedelen af eleverne vil dansk være første fremmedsprog, og hensigten med undervisningen er, at eleverne i løbet af deres uddannelse opnår en funktionel tosprogethed.

Undervisningen skal udvikle elevernes forståelse af sproget og gøre dem fortrolige med at udtrykke deres egne iagttagelser, holdninger og vurderinger. Samtidig skal elevernes færdighed i at tilegne sig fremmedsprog styrkes - arbejde med indlæring af ord, strukturering af udsagn og alsidig, målrettet brug af både det talte og skrevne sprog i forbindelse med arbejdet i skolen og i forskellige sociale sammenhæng.

Dansk skal systematisk inddrages som undervisningssprog og skal fungere som redskab og middel til informationsøgning i andre fag og fagområder. Det vil således være naturligt også at inddrage relevante dansksprogede tekster og medier i undervisningen i andre fag.

Eleverne skal vænne sig til at arbejde med og bruge dansk også uden for den egentlige undervisning, så de udnytter de muligheder, omgivelserne giver for at bruge sproget som meddelelsesmiddel og redskab i hverdagen.

Generelt skal undervisningen i alle fag - og ikke kun i dansk - udvikle elevernes bevidsthed om at tilegne sig sprog og udtryksformer af forskellig slags, fremmedsprog, faglige termer, visuelle udtryk osv. Dette gøres bedst ved at arbejde på tværs af fagene og udnytte de muligheder de forskellige fagtraditioner, medier og materialer giver for en alsidig og varieret undervisning.

Generelle bemærkninger til læringssyn og arbejdsmetoder

Læreplanen bygger på den grundtanke, at den bedste indlæring sker, når undervisningen er elevcentreret med løsning af og arbejde med konkrete opgaver, som motiverer eleverne og skaber aktiv kommunikation i klassen.

Alle sprogområder, grammatik, udtale og ordforråd skal integreres, og undervisningen skal også indeholde anvisninger på læringsstrategier. Sprog læres ved, at man bruger det og ikke bare ved gentagelse og udenadslære af grammatiske regler.

Læringsmålene og hensigten med opgaverne skal være tydelige for eleverne, så de forstår, hvorfor de arbejder på en bestemt måde, og hvad det er, de skal lære.

Det er vigtigt, at der undervises i og på naturligt sprog, altså dansk som det virkelig tales og skrives. Ikke alle bearbejdede eller særligt udarbejdede tekster forbereder eleverne på det danske sprog, som findes uden for klasseværelset.

Elever er forskellige og lærer derfor på forskellige måder, så det er vigtigt at arbejde med sproget på mange forskellige måder og skifte mellem individuelt arbejde, par- og gruppearbejde og klasseundervisning.

Sprogundervisningens traditionelle hovedområder: lytte, tale, læse, skrive og arbejde med ordforråd

Lytte

Eleverne skal arbejde med at lytte til sprog - ægte lytning, hvor de ikke kan støtte sig til en skrevet tekst. De skal lære, at man lytter på forskellige måder, og at man ikke behøver at forstå hvert eneste ord. Eleverne skal arbejde med kvalificerede gæt og andre former for forforståelse, inden der lyttes, så eleverne ved, hvad de skal lytte efter. Det styrker koncentrationen og forbedrer helhedsforståelsen.

Der findes bånd, cd'er og videoer, der kan bruges, men eleverne skal forstå, at lyttefærdighed også udvikles, når man lytter til læreren eller til hinanden i klassen og ved par- eller gruppearbejde. At lytte og gentage er vigtigt for udtalen og støtter opmærksomheden på grammatiske regler.

Tale

Man kan arbejde med talesproget på flere måder: ved gentagelser, gennem spørgeundersøgelser og interviews, med rollespil og i samtaler og diskussioner.

Der skal findes en balance mellem kravet om sproglig korrekthed og elevernes mulighed for at udtrykke sig personligt, men elevernes hovedformål bør være at udtrykke et indhold. Læreren kan i forløbet notere sig, hvad der skal rettes, og så tage det op i undervisningen senere.

Udtale er en vigtig del af den kommunikative kompetence og bør - som andre sprogfærdigheder - trænes i en kontekst. Især i begyndelsen er det vigtigt at øve forståelig udtale og gøre eleverne opmærksomme på de særlige lyde i dansk, så misforståelser undgås. Det kan gøres ved, at elever gentager hørte sætninger eller dialoger. Hvis eleverne udelukkende træner deres udtale ved højtlesning, kan der være risiko for, at de får en forkert intonation (tonehøjde og rytme) i deres udtale.

Læse

Eleverne skal lære forskellige læsestrategier, så de forstår, at der er forskellige måder at læse på, alt efter hvilket formål og hensigt læsningen har.

Elever tror desværre tit, at de kun er gode læsere, hvis de forstår hvert eneste ord i en tekst, eller læser fejlfrit op. Det er derfor vigtigt at præsentere eleverne for mange forskellige teksttyper og vise, at forskellige teksttyper kræver forskellige former for læsning.

Man kan hjælpe eleverne med deres forståelse af tekster og give dem læsestrategier ved før læsningen at forklare dem, hvordan de skal læse. Om de skal læse for at få nogle særlige oplysninger, om de skal forstå alle detaljer, eller om de skal forstå meningen i teksten.

Skrive

Elever føler tit, at skriftligt arbejde er svært, fordi de tror, at de skal skrive korrekt med det samme. Det er nemmere, hvis de kan arbejde sammen i par eller grupper, og der skal altid være tid nok til, at eleverne kan arbejde med hele skriveprocessen.

Eleverne skal lære, at der er forskellige måder at skrive på, og at det afhænger af, hvorfor man skriver, og til hvem man skriver.

Det kan være mere formelt, fx en ansøgning; det kan være et fagligt skriftsprog, hvor man vil formidle viden, og så er der mere uformelle skrivelser som en telefonbesked, et brev eller et postkort.

Det hjælper eleverne, hvis man præsenterer "en model" af det skriftlige arbejde og gør det klart, hvilken slags skrivelse og hvilket sprogbrug, det drejer sig om.

Ordforråd

Udbygning af ordforrådet er en vigtig del af sprogundervisningen. Eleverne skal forstå, at al sprogindlæring omfatter mødet med nye ord, og at der er nogle strategier, der kan bruges ved ukendte ord og vendinger uden straks at slå dem op i en ordbog. Man kan

- bruge sit kendskab til dansk og regne ud, hvad ordet betyder.
- bruge situationen og konteksten (sammenhængen) til at gætte kvalificeret på meningen.
- bruge sine egne erfaringer til at regne betydningen og meningen af en tekst og et ord ud.
- få hjælp fra sætningsopbygningen og sammenhængen til at forstå ukendte ord i en tekst.
- se på eventuelle illustrationer.
- se på, om ordet indeholder kendte dele eller ligner ord, man allerede kender.
- bruge information fra den foregående tekst/samtale.
- spørge de andre elever eller læreren.

Organisation og arbejdsformer

Lokalet skal indrettes, så eleverne kan se hinanden og arbejde sammen. Bordene skal skubbes sammen, så de kan bruges til gruppearbejde og som ”værksteder”, fx til at tegne, klippe, læse og skrive. Eleverne skal have plads til at bevæge sig rundt på gulvet og tale med hinanden.

Pararbejde

Pararbejde giver eleverne mulighed til at udveksle ideer og viden, sammenligne tanker og følelser og lære af hinanden. Eleverne skal lære, at de ikke kun kan lære af læreren. Samarbejde med andre elever er en vigtig indlæringsstrategi.

Gruppearbejde

Gruppearbejde giver eleverne mulighed for at samtale - kommunikere - med hinanden. Arbejdet bliver mere fokuseret, hvis eleverne bliver bedt om at koncentrere sig om et bestemt spørgsmål eller emne. Hvis man starter en klasses Diskussion i små grupper, får flere elever mulighed for at tale, før hele klassen deltager.

En god gruppeaktivitet er rollespil. I den aktivitet skal man forestille at være en anden og bruge et sprog, der passer til en bestemt situation. Rollespil giver mulighed for at øve sprog i mange forskellige sammenhænge.

Når elever skal tale fremmedsprog, er det vigtigt at give dem passende tid til at forberede sig på, hvad de vil sige. Man skal – især i begyndelsen - give eleverne mulighed for at øve sig i gruppen på strukturen og funktionen af sproget, før de skal "optræde". Det kan være godt først at lade eleverne høre eksempler på, hvad de skal sige.

Gruppearbejde egner sig også godt til forskellige skriftlige arbejder. Det er udviklende både for indholdet, den sproglige korrekthed og den enkelte elev, at flere elever bidrager til arbejdet.

Klasseundervisning

Brainstorm er en aktivitet for hele klassen, hvor læreren sørger for, at alle bidrager med så mange tanker og ideer som muligt om et givet emne.

Klasseundervisning kan bruges til at give alle elever de samme informationer og instruktioner samtidigt.

Klasseundervisning kan også bruges, når alle elever skal arbejde med aktiviteter, der skal introduceres før gruppe- eller pararbejde, eller når læreren vil kontrollere, hvad eleverne allerede har af færdigheder.

Overvejelser i forbindelse med planlægning af undervisningen

En sprogundervisning, der bygger på elevernes aktive brug af sprog i klassen, skal tilrettelægges sådan, at alle elever i klassen arbejder inden for samme område og hen mod de samme læringsmål, men ikke på samme måde. Differentiering er således et spørgsmål om, at hver enkelt elev arbejder på en sådan måde, at det svarer til elevens forudsætninger og behov.

Hvis klassen for eksempel arbejder med ufoer, kan nogle elever læse faglige tekster og udarbejde længere skriftlige fremstillinger, mens andre kan skrive kortere tekster til en planche.

Ved planlægningen af et undervisningsforløb, der sigter mod, at eleverne tilegner sig de færdigheder, der er beskrevet i de udvalgte læringsmål, skal der tages hensyn til, hvilke elevaktiviteter, hvilket sprogarbejde og hvilke emneområder, tekster og andre materialer, der skal indgå i undervisningen.

Det skal overvejes, hvilke færdigheder elevaktiviteterne øver, fx om eleverne skal forstå noget eller selv udtrykke sig, og om det skal være mundtligt eller skriftligt. Der skal tænkes på, om det er en færdighed, som eleverne allerede behersker, men som skal bruges på et nyt indhold for at arbejde hen imod et nyt læringsmål.

Aktiviteterne skal hænge naturligt sammen med de valgte emneområder og tekster, og der skal være muligheder for differentiering. Dette gøres ved, at eleverne arbejder med at opnå færdighederne i læringsmålene gennem varierede aktivitetstyper, der passer til elevernes forskellige forudsætninger og behov.

Ved planlægningen af det sproglige arbejde, skal det overvejes, hvilke sproglige forhold der skal skabes bevidsthed om og øves. Om der fx skal arbejdes med ordforråd, eller regler for sætningers eller teksters opbygning. Der skal tilrettelægges øvelser med det valgte sproglige indhold, så det indgår i en naturlig sproglig sammenhæng. Ligeledes skal der være mulighed for, at enkelte elever eller grupper af elever kan arbejde med opgaver inden for de områder, der volder dem vanskeligheder.

Der skal vælges emneområder og tekster, der giver eleverne muligheder for at opnå færdighederne i de udvalgte læringsmål. Det kan være skrevne tekster, lærerens tale, bånd og video eller billeder og konkrete materialer. Emneområder eller tekster vælges ud fra, hvad eleverne skal lære at forstå eller udtrykke sig omkring, og der skal tænkes på, om emnet eller situationen er kendt for eleverne, og om teksten indeholder mange eller få nye sproglige elementer. Der skal også være muligheder for differentiering ved forskellige teksttyper af varierende sværhedsgrad til forskellige elever.

Der er forskellige typer af materialer, som bruges i undervisningen. Der er indholdsmaterialer, som - enten i prosa eller i saglig tekst- i bred forstand indeholder beskrivelser af verden og derigennem bruger sproget, som det bruges naturligt. Der er procesmaterialer, som er beregnet til undervisning, og som aktiverer elevernes viden og evner, sporer dem ind på arbejdet og beskriver den ønskede proces. Derudover er der referencematerialer, som kan være ordbøger, vægrammatikker, vægordbøger eller plancher, altså oplysninger om sproget til hjælp for elevens arbejde.

Når der hentes materiale på Internettet, er det vigtigt, at læreren styrer. Læreren kan i forvejen have fundet de relevante websider og have printet dem ud og kopieret dem til eleverne som arbejds materiale. Eleverne bør normalt ikke sidde og bruge tid på at søge og surfe, men kun bruge de websider læreren allerede har fundet og angivet adresser på..

Der er hensigtsmæssigt, at eleverne har en solid arbejdsmappe, hvor de kan sætte deres tegninger, skriftlige arbejder, collager, plastiklommer med ordkort og andet arbejde. Denne arbejdsmappe er også et godt udgangspunkt for skolens samarbejde med elevernes hjem, og for elevernes almindelige samtale med forældrene om arbejdet i skolen.

Brugsanvisning til læreplanen

Læreplanen er opstillet i fire spalter, som vist i nedenstående figur.

<i>Læringsmål</i>	<i>Forslag til undervisningen</i>	<i>Forslag til evaluering</i>	<i>Forslag til undervisningsmaterialer</i>
Kategori 1 – 4		Kategori 1 – 4	
I denne spalte anføres de obligatoriske læringsmål for faget delt op i 4 kategorier: <ul style="list-style-type: none"> • Kommunikation • Indhentning af information • Kultur og levevilkår • Systematisk sprogarbejde og sprogtilegnelse 	I denne spalte anføres forslag til undervisningsaktiviteter, -forløb og -metoder i relation til de enkelte læringsmål eller grupper af læringsmål. Forslagene skal ses som eksempler på, hvordan der kan arbejdes med de pågældende læringsmål, og er udelukkende vejledende.	I denne spalte anføres forslag til evalueringen ud fra læringsmålene i 1. spalte. Forslagene skal ses som eksempler på, hvordan der kan evalueres ud fra de pågældende læringsmål, og er udelukkende vejledende.	

Læringsmålene

Læringsmålene står anført i Hjemmestyrets bekendtgørelse om trinformål samt fagformål og læringsmål for folkeskolens fag og fagområder. Læringsmålene er således ligesom trinformål og fagformål fastsat af landsstyret og angiver obligatoriske, nationale standarder for undervisningens indhold.

Læringsmålene skal danne udgangspunkt for udvælgelsen af indholdet i undervisningen og dermed også for evalueringen af elevernes udbytte heraf.

Læringsmålene er alle angivet som endemål for trinnet og er formuleret som afslutninger af den indledende sætning: ”Ved afslutningen af mellemtrinnet forventes det, at eleverne...”.

Læringsmålene for alle tre trin er inddelt i fire kategorier, som er

- Kommunikation
- Indhentning af information
- Kultur og levevilkår
- Systematisk sprogarbejde og sprogtilegnelse.

Kategorierne udgør ikke skarpt adskilte delområder, men skal forstås som forskellige vinkler på og aspekter af det samlede faglige indhold. Kategoriernes rækkefølge er således ikke en angivelse af en faglig prioritering eller en rækkefølge, som stoffet skal præsenteres i. Der skal fortløbende undervises i relevante læringsmål fra flere kategorier i helhedsorienterede undervisningsforløb, og det vil således være normalt at sammensætte undervisningsforløb, som inddrager udvalgte læringsmål fra forskellige kategorier (se eksemplet på et undervisningsforløb i Appendiks C3).

Rækkefølgen af læringsmålene inden for hver kategori er heller ikke udtryk for en faglig prioritering eller progression. Det er her op til læreren at vælge den vægtning og den rækkefølge, som forekommer mest hensigtsmæssig ud fra en vurdering af elevgruppens behov og interesser på det pågældende tidspunkt.

Kommunikation

Det grundliggende mål for al sprogindlæring er ønsket om at kommunikere med andre. Kommunikation bruges, når mennesker skal opbygge og videreudvikle venskaber, når man skal udveksle ideer og meninger og udføre handlinger.

Kategorien omfatter læringsmål for forskellige færdigheder: lytte, læse, tale, skrive, se og selvstændig fremstilling, både mundtlig og skriftlig.

Der er lagt vægt på indlæring af autentisk sprog og på anvendelsen af forskellige indlæringsstrategier.

Indhentning af information

Den hastigt voksende mængde af informationer fra hele verden gør det nødvendigt og vigtigt, at eleverne udvikler færdighed i og forståelse af at hente informationer fra originale kilder (fx Internet, fjernsyns- og radioudsendelser, aviser og ugeblade, reklamer og annoncer, fortegnelser og lister) for at bruge dem til meningsfuldt sprogarbejde, som er relevant og interessant for dem.

Kultur og levevilkår

Eleverne skal have mulighed for at undersøge forskelle og ligheder mellem egen kultur og andre kulturer for at udvikle deres forståelse for andre, og den rolle deres egen kultur spiller.

Systematisk sprogarbejde og sprogtilegnelse

Eleverne skal tilegne sig redskaber, så de bevidst kan arbejde med den sproglige kode, både mundtligt og skriftligt, som en støtte for udviklingen af deres kommunikative færdigheder.

Forslag til undervisningen

Det er forsøgt at komme med et eller flere undervisningsforslag til hvert læringsmål, ligesom der ind i mellem er beskrevet mere generelle forslag til undervisning. Det er hensigten, at de enkelte konkrete forslag skal give ideer og anvisninger til lignende aktiviteter med et andet indhold, således at eleverne allerede er fortrolige med arbejdsformen og derfor kan koncentrere sig om det nye sproglige indhold.

Forslag til evaluering

Forslagene til evaluering har en tæt sammenhæng med de enkelte mål, og der er forsøgt angivet forskellige evalueringsformer: lærerens observationer, elevernes selv- og indbyrdes evaluering, elevernes tilbagemelding til læreren osv. Hensigten med evalueringen er at beskrive, i hvilken grad eleverne har nået de udvalgte læringsmål, og ikke at sammenligne de enkelte elever med hinanden.

Forslag til undervisningsmaterialer

Forslag til materialer omfatter udgivelser, der kan bestilles fra Pilersuiffiks lagerliste, materialer fra Fællessamlingen på Pilersuiffik (katalog på skolerne) og autentiske materialer, som findes på skolens bibliotek eller er almindelige uden for skolen.

Alle relevante grønlandske udgivelser er søgt medtaget. Herudover skal det understreges, at der i udvælgelsen af de øvrige materialer ikke er foretaget en sammenlignende vurdering af de enkelte forlagsudgivelser. De anførte materialer skal således ses som eksempler på de typer materialer, der skønnes anvendelige, og angivelserne er på ingen måde et udtryk for, at den pågældende udgivelse vurderes som værende af højere kvalitet end andre tilsvarende materialer.

Materialeangivelserne skal derfor heller ikke betragtes som udtømmende, og skolerne og de enkelte lærere opfordres til selv at foretage materialesøgninger for løbende at ajourføre skolens materialesamling til faget.

Appendiks

Efter læreplanen følger følgende appendiks:

C1: Samlet liste over materialer, der findes på Pilersuiffiks lagerliste

C2: Lister med forslag til udsagnstyper samt et minimumsordforråd inddelt efter skoleår.

C3: Forslag til et undervisningsforløb, der omfatter udvalgte læringsmål fra alle de fire kategorier.

Læringsmålene for dansk på alle tre trin

Ved afslutningen af <i>ungstetrinnet</i> forventes det, at eleverne	Ved afslutningen af <i>mellemtrinnet</i> forventes det, at eleverne	Ved afslutningen af <i>ældstetrinnet</i> forventes det, at eleverne
Kommunikation		
<ul style="list-style-type: none"> • kan fungere i en undervisningssituation, hvor der tales dansk • kan følge lærerens anvisninger og enkelt formulerede forklaringer i undervisningen • kan give udtryk for, hvad de kan lide og ikke lide, og hvad der interesserer dem • kan omsætte mundtlige oplæg og enkle tekster på dansk til ikke-sproglige udtryk såsom illustrationer og mime • kan følge enkelt formulerede mundtlige fortællinger og oplæsninger med støtte i illustrationer og andre ikke-sproglige udtryksformer • kan videregive enkelt formulerede konkrete oplysninger og beskeder • kan stille og besvare spørgsmål om konkrete forhold i undervisningen, i skolen og i dagligdagen i øvrigt • kan med støtte i illustrationer og anden ikke-sproglig fremstilling benævne og fortælle om mennesker, dyr, ting, begivenheder og steder, de er fortrolige med • kan skrive og læse enkeltord og korte, enkle sætninger 	<ul style="list-style-type: none"> • kan fungere i en undervisningssituation, hvor der kun undervises på dansk • kan forstå hovedindholdet og forløbet i en samtale og i en mundtlig fremstilling, hvor emnet er kendt, og spørge aktivt og relevant for at udbyde og præcisere forståelsen • er sprogligt aktive i samarbejdet med de øvrige elever i undervisningen og i uformel samtale • kan læse, forstå og gøre rede for det vigtigste indhold i alderssvarende tekster • kan videregive og fremlægge information om et aftalt emne støttet af illustrationer og anden ikke-sproglig fremstilling • kan udtrykke sig om egne følelser, iagttagelser, vurderinger og holdninger samt begrunde egne synspunkter, interesser og valg i uformel samtale og i forskellige korte, uformelt formulerede skrevne tekster • kan udtrykke sig personligt og kreativt i forhold til forskellige teksttyper, f.eks. fabulere, lave illustrationer, dramatisere etc. 	<ul style="list-style-type: none"> • kan udveksle ideer og tanker inden for områder af personlig interesse og deltage i diskussioner om aktuelle emner • kan udtrykke begrundelser og baggrundsviden til støtte for personlige synspunkter i både mundtlig og skriftlig form, f.eks. diskussionsoplæg og læserbreve • kan se, lytte til og læse forskellige teksttyper og bruge dem som udgangspunkt for selvstændige mundtlige, skriftlige og billedlige fremstillinger, f.eks. referater, rapporter, hjemmesider og videoproduktioner • kan bruge dansk ubesværet i almindelige dagligdags situationer
Indhentning af information		
<ul style="list-style-type: none"> • kan finde frem til oplysninger i forskellige kendte teksttyper • kan stille spørgsmål med henblik på indsamling af information 	<ul style="list-style-type: none"> • kan skaffe sig informationer fra dansksprogede kilder såsom trykte tekster, elektroniske medier mv. • kan finde, udvælge og sammenstille informationer, der kan belyse aftalte emner • kan planlægge interviews og andre spørgeundersøgelser og anvende information fra disse i arbejdet med aftalte emner 	<ul style="list-style-type: none"> • kan opsøge, udvælge og anvende relevante informationer om et bestemt emne i forskellige autentiske kilder, såsom bøger, aviser og Internettet, til selvstændig brug i dansk og i andre fag

Ved afslutningen af <i>ungstetrinnet</i> forventes det, at eleverne	Ved afslutningen af <i>melletrinnet</i> forventes det, at eleverne	Ved afslutningen af <i>ældstetrinnet</i> forventes det, at eleverne
Kultur og levevilkår		
<ul style="list-style-type: none"> • er opmærksomme på tilstedeværelsen af grønlandsk og dansk sprog i deres dagligdag • er opmærksomme på og kan gøre rede for grønlandsk og dansk skik og brug i hverdagen og ved højtider • kender nogle af de teksttyper, danske børn bruger i deres hverdag • beskæftiger sig med alderssvarende tekster og produktioner fra dansksprogede medier ved at se, lytte og eventuelt læse • har lært nyere og ældre danske børnesange, rim og remser 	<ul style="list-style-type: none"> • beskæftiger sig med alderssvarende tekster og produktioner fra dansksprogede medier ved at se, lytte og læse • har arbejdet med jævnaldrende børns levevilkår og interesser i Danmark og andre lande • har kendskab til og har arbejdet med repræsentanter for dansksproget ungdomskultur, film-, musik- og sportsliv eller andre kendte personer 	<ul style="list-style-type: none"> • ser, lytter til og læser autentiske tekster og produktioner fra dansksprogede medier for at orientere sig om forhold i Grønland, Danmark og andre lande
Systematisk sprogarbejde og sprogtilegnelse		
<ul style="list-style-type: none"> • har opbygget et aktivt forråd af ord og udtryk inden for de aktiviteter og emner, der indgår i undervisningen i dansk og den øvrige undervisning • er bevidste om de væsentligste træk i dansk udtale og er opmærksomme på de vigtigste forskelle og ligheder mellem lydsystem og retstavning på dansk og grønlandsk • er opmærksomme på, at udsagn er forskellige med hensyn til ledstilling og tempusbrug • bruger hensigtsmæssige indlærings- og kommunikationsstrategier i fremmedsprogstilegnelsen og samarbejder med andre elever i de aktiviteter, der indgår i danskundervisningen 	<ul style="list-style-type: none"> • er opmærksomme på den information, der findes ved at se på forskellige teksttypers opbygning og sprogbrug, og kan identificere hovedtanken og hensigten med en tekst • bruger alderssvarende ordbøger og andet referencemateriale • arbejder bevidst og systematisk med at udbygge deres aktive ordforråd • kender og bruger overordnede regler for sætningers opbygning og de vigtigste ordklassers anvendelse og bøjning • kender og bruger overordnede regler for tegnsætning og stavning • kan begrunde egne sproglige valg og stille forslag til andre, f.eks. i arbejdet med processkrivning • kan bruge indlærings- og kommunikationsstrategier • kan bruge strategier for anvendelse af passende sproglige konventioner i forskellige sociale sammenhænge 	<ul style="list-style-type: none"> • kan arbejde bevidst med sætningens led samt tegnsætning og retstavning • kan arbejde med ordklassernes funktion i sprogopbygningen • kender og kan bruge rigtig sprogbrug i forskellige situationer, bl.a. tale- og skriftsprog, formel/uformel samtale • kan i hovedtræk skelne mellem forskellige teksttypers opbygning og indhold og kan identificere hovedtanken og hensigten med en tekst • kan arbejde med forskellige læsestrategier, dvs. skimning, skanning, intensiv læsning og oplevelseslæsning

Læreplan for Dansk

*B: Læringsmål og forslag til undervisningen,
evaluering og undervisningsmaterialer*

Kommunikation	
Læringsmål	Forslag til undervisningen
<ul style="list-style-type: none"> • kan fungere i en undervisningssituation, hvor der kun undervises på dansk • kan forstå hovedindholdet og forløbet i en samtale og i en mundtlig fremstilling, hvor emnet er kendt, og spørge aktivt og relevant for at uddybe og præcisere forståelsen • er sprogligt aktive i samarbejdet med de øvrige elever i undervisningen og i uformel samtale 	<ul style="list-style-type: none"> • Mini-foredrag: Hver elev skal forberede og derefter tale om et bestemt emne i 30 sekunder. Efter ”foredraget” må holdet stille 5 spørgsmål til indholdet. Emnerne kan være: mit værelse, min livret, mit yndlingsdyr, en sportsgren osv. Aktiviteten kan planlægges over en periode, således, at der er 2 – 3 talere hver dag. I løbet af trinnet kan aktiviteten udvides, så taletiden bliver 1 minut og emnerne bredere. • Parsamtaler: Elev A og B får hvert sit billede af det samme, men med forskellige enkeltheder, fx vejene i en by hvor det ene billede kun har vejene og det andet også forskellige bygninger. Elev A skal nu forklare Elev B, hvor husene skal være, og elev B skal spørge om placeringer. I løbet af trinnet udvides aktiviteten til at omfatte mere detaljerede billeder og skrevne tekster med forskellige oplysninger i. <p>Diskussioner anvendes til at få eleverne til at bruge sproget til at tale om deres egne erfaringer og oplevelser, men ikke nødvendigvis for at få dem til at tage stilling til indholdet i en tekst eller et aktuelt samfundsproblem.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Holdet enes om et emne og diskussionen startes i grupper i 5 minutter, således at flere elever får mulighed for at formulere sig. Derefter diskuterer hele holdet. • Læreren afsætter tid, fx 5 minutter, og diskussionen styres, således, at der fokuseres på indholdet, hvor eleverne siger, hvad de mener og udveksler synspunkter med hinanden. Formen kan kontrolleres, således at indlæggene så vidt muligt skal være med korrekt grammatik og udtale. I begge tilfælde skal eleverne have tid til at tænke sig om - det er svært samtidigt både at skulle formulere tanker og korrekt sprog på et fremmedsprog. <p>Denne aktivitet indeholder et lille krav om ”at optræde”, og det kan være vanskeligt for nogle elever.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Læreren siger: ”Alle de, der bedst kan lide kartofler (gå i gummistøvler, skriv med blyant ...), går over til vinduet. Alle de, der bedst kan lide ris (gå i kamikker, skriv med kuglepen ...), går over til døren”. <p>Eleverne i de to grupper skal hjælpe hinanden med at lave sætninger efter det foreskrevne mønster. Hver elev skal lære en sætning udenad, og alle sætningerne skal være forskellige. <i>”Jeg kan bedst lide kartofler, fordi jeg elsker pomfritter.”</i> <i>”Jeg kan bedst lide kartofler, fordi de er runde.”</i> <i>”Jeg kan bedst lide ris, fordi de suger sovsen.”</i></p> <p>Eleverne øver sig - med hjælp fra gruppen - i at sige deres sætning korrekt udenad. Eleverne stilles op i de to rækker med ret ryg og hænderne ned langs siden, og skiftes så til at sige deres sætning højt og korrekt. Det er en god ide at gentage aktiviteten flere gange med forskelligt indhold, så eleverne kan opleve, at de kommer til at beherske deres sprog og optræden.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eleverne spiller kort eller andre spil og bruger det rigtige sprog: <i>Det er din tur - Har du klør to? - Hvem skal begynde - osv.</i> Det skal fastholdes, at det er en sproglig aktivitet.

Læringsmål	Forslag til undervisningen
<p>• kan læse, forstå og gøre rede for det vigtigste indhold i alderssvarende tekster</p>	<p>• Små illustrerede tekster bruges til arbejde med: <u>Forforståelse:</u> - eleverne gætter indholdet ud fra omslag, titel og illustrationer - eleverne gætter betydningen af ord og udtryk ud fra konteksten.</p> <p><u>Meddigtning :</u> Eleverne arbejder i grupper og - gætter på, hvad hovedpersonerne har i deres lommer eller tasker - skriver en ny slutning på historien - laver et nyt omslag</p> <p><u>Indholdsopgaver:</u> Eleverne i grupper suppleret af læreren udarbejder opgaver til indholdet af de læste tekster - af fx multiple choice som <i>Peter er a) storebror b) lillebror c) lillesøster d) storesøster - sæt kryds ved det rigtige.</i> Opgaverne kopieres og deles ud, så alle elever kan løse dem.</p> <p>Eleverne kan arbejde med forskellige tekster i små grupper - det aktiverer flere.</p> <p>• I løbet af trinnet udbygges arbejdet til passende skønlitterære tekster. Eleverne arbejder i par eller grupper med: <u>For-forståelse:</u> - Eleverne prøver at gætte indholdet ud fra titel og illustration. Hvilken genre er det, en thriller eller en kærlighedshistorie? - Eleverne undersøger, hvad bagsideteksten fortæller om indholdet? - Hver elev vælger en bog og fortæller om den ud fra omslaget - i grupper eller for hele holdet.</p> <p><u>Indholdstilegnelse:</u> Eleverne tilegner sig indholdet på forskellig måde - ved at lytte til bånd - ved at lytte til lærerens højtlesning - ved selvstændig stillelæsning - - eller en kombination.</p> <p><u>Meddigtning:</u> - udbyg personerne ved at digte flere personlige oplysninger om dem - vælg en episode i bogen, som ikke er uddybende beskrevet, og lad eleverne digte flere detaljer - leg "Hollywood" og lad eleverne foreslå kendte skuespillere til personerne i bogen - lad eleverne forestille sig, at de er en ekstra person i bogen. Hvad sker der så? - skriv en fortsættelse af historien med de samme personer og fortæl, hvad der skete fem år senere.</p> <p><u>Indholdsopgaver:</u> Teksten deles op, og eleverne deles i grupper, hvor hver gruppe laver opgaver (indholdsspørgsmål – multiple choice) til deres tekstdel og illustrationer. Opgaverne kopieres, så hele holdet kan løse dem.</p> <p>• Eleverne vælger selv en tekst, de vil beskæftige sig med og laver små anmeldelser – mundtlige eller skriftlige - med hovedvægt på det overordnede handlingsforløb og elevens personlige oplevelse af teksten.</p>

Læringsmål	Forslag til undervisningen
<ul style="list-style-type: none"> • kan videregive og fremlægge information om et aftalt emne støttet af illustrationer og anden ikke-sproglig fremstilling 	<ul style="list-style-type: none"> • Eleverne laver et skema over deres yndlingsdag inddelt i halve og hele timer. De tegner og fortæller, hvorfor det er deres yndlingsdag. Aktiviteten kan planlægges over en periode, således at 2 – 3 elever fremlægger hver dag. • Eleverne arbejder i grupper med at fremstille en turistbrochure om lokalsamfundet med forslag til, hvad turisterne kan foretage sig på forskellige tider af døgnet. • Læreren optager nogle tv-reklamer på video. Eleverne ser tv-reklamerne og skal lægge mærke til følgende: konkrete oplysninger om produktet, hvor det kan købes, og hvorfor man skal købe det. Derefter laver eleverne collager med tekst og tegninger om produkterne.
<ul style="list-style-type: none"> • kan udtrykke sig om egne følelser, iagttagelser, vurderinger og holdninger samt begrundede egne synspunkter, interesser og valg i uformel samtale og i forskellige korte, uformelt formulerede skrevne tekster 	<p>Om skriveprocessen: se ”Systematisk sprogarbejde og sprogtilenelse”.</p> <p>Der kan arbejdes med følgende typer skriftlige arbejder: billedbeskrivelser - boganmeldelser - breve - dagbøger - læserbreve - personlige oplevelser - personlige overvejelser - essays - takkekort.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Mad</i>: Eleverne skriver om tre slags mad, hvordan man laver de valgte retter, og hvorfor de kan lide / ikke lide dem. • <i>Venner</i>: Eleverne skriver hver tre sætninger om følgende tre ting: <ul style="list-style-type: none"> - Hvad er en god ven? - Hvad kan man blive uvenner om? - Hvordan er den ideelle ven? Eleverne arbejder nu i grupper med at fremstille små essays om ”<i>Venner</i>”, hvor de bruger hinandens sætninger som udgangspunkt for arbejdet.
<ul style="list-style-type: none"> • kan udtrykke sig personligt og kreativt i forhold til forskellige teksttyper, f.eks. fabulere, lave illustrationer, dramatisere etc. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kopier af bøger - både skønlitterære og faglige - bruges: <ul style="list-style-type: none"> - billede og tekst klippes fra hinanden; eleverne sætter dem sammen - sætninger klippes fra hinanden i helheder eller enkeltord; eleverne sætter dem sammen - eleverne skriver korte tekster til billeder - eleverne illustrerer tekster. • Eleverne arbejder med at danne sig et overblik og uddrage det væsentlige af en tekst. De kan individuelt, i par eller grupper <ul style="list-style-type: none"> - illustrere en situation eller person fra teksten - udarbejde alternative illustrationer til teksten - ”interviewe” en person fra teksten - skrive en alternativ slutning til teksten - lave en tegneserie over tekstens hovedbegivenheder. • Eleverne arbejder i grupper. Hver gruppe får udleveret et billede med flere personer på. Grupperne arbejder med at skrive replikker til personerne: Hvad har de sagt til hinanden, inden de kom på billedet, hvad siger de på billedet, og hvad siger de bagefter. Gruppen opfører ”skuespillet” for hele holdet.

Indhentning af information	
Læringsmål	Forslag til undervisningen
<ul style="list-style-type: none"> • kan skaffe sig informationer fra dansksprogede kilder såsom trykte tekster, elektroniske medier mv. • kan finde, udvælge og sammenstille informationer, der kan belyse aftalte emner 	<ul style="list-style-type: none"> • Se video om fx et dyr: Læreren har i forvejen udarbejdet spørgsmål, som kan besvares ud fra indholdet på videoen. (<i>Hvor lever dyret? Hvad spiser det? osv.</i>). Eleverne får udleveret spørgsmålene og læser dem igennem, inden de ser videoen, så de ved, hvilke informationer de skal se og lytte efter. Eleverne ser videoen så mange gange, det er nødvendigt for at besvare spørgsmålene. Der kan arbejdes med alle emner, der interesserer de pågældende elever, som fx: sport, popidoler, kærlighed, farlige dyr. • Eleverne arbejder i mindre grupper med at udarbejde plancher og bruger små fagbøger el. lign til at indsamle oplysninger, ord og udtryk samt illustrationer til en selvstændig fremstilling af et emne. Når planchen er færdig, formulerer gruppen en række spørgsmål til deres planche, som de øvrige elever så kan arbejde med. Plancher skal laves i A3. Større formater virker uoverskuelige for eleverne. • I løbet af trinnet arbejder eleverne med flere forskellige trykte tekster og elektroniske medier til at indsamle oplysninger, ord og udtryk samt illustrationer til en selvstændig fremstilling af et emne. Der udarbejdes en lille avis, en planche, et bånd el lign., som belyser emnet. Når arbejdet er færdigt, formulerer gruppen en række spørgsmål til deres produkt, som de øvrige elever så kan arbejde med.
<ul style="list-style-type: none"> • kan planlægge interviews og andre spørgeundersøgelser og anvende information fra disse i arbejdet med aftalte emner 	<ul style="list-style-type: none"> • Danskere i min by: Der udvælges 10 lokale danskere i forskellige aldersklasser. (En enkelt dansksproget person kan inviteres til at besøge holdet). Der udarbejdes spørgsmål om konkrete menneskelige og dagligdags ting, fx hvor er du født, hvor gammel er du? Har du søskende? Hvad lavede dine forældre? Osv. Spørgsmålene udarbejdes i forvejen, så de er nogenlunde sprogligt korrekte og kan besvares med konkrete oplysninger. Eleverne interviewer i grupper hver sin person med båndoptager. Svarene bruges til at lave en side om hver person til en lokal "blå /grøn" bog. • Der kan arbejdes med quiz, hvor lærer eller elever laver quiz-spørgsmål til grupper eller til hele klassen. Der kan laves quiz om faglige emner, indhold i læste tekster, almen viden, skolens indretning etc.

Indhentning af information	
Forslag til evaluering	Forslag til undervisningsmaterialer
<ul style="list-style-type: none"> • Spørgsmålene skal være korrekt besvaret. • Planchens layout skal være overskueligt, illustrationerne tydelige, teksterne læselige og spørgsmålene skal kunne besvares ud fra oplysningerne på planchen. • Produktet skal være overskueligt, illustrationerne tydelige, teksterne læselige og spørgsmålene skal kunne besvares ud fra de oplysninger, der findes. 	<p>Video fra Fællessamlingen om et enkelt fagligt emne og ikke af for lang varighed, 10 - 15 minutter.</p> <p>A3 papir. Letlæselige fagbøger eller kopier af relevante sider. Farver, lim, sakse osv.</p> <p>Passende fagbøger, kopier af bøger, kopier fra Internettet.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Der skal være svar, som kan bruges til det videre arbejde. • Den ”blå / grønne” bog kopieres og sendes til de interviewede, som godkender indholdet. • Spørgsmålene skal kunne forstås af quiz-deltagerne og opfordre til konkrete svar. 	<p>En båndoptager til hver gruppe.</p>

Kultur og levevilkår	
Læringsmål	Forslag til undervisningen
<ul style="list-style-type: none"> • beskæftiger sig med alderssvarende tekster og produktioner fra dansksprogede medier ved at se, lytte og læse 	<ul style="list-style-type: none"> • Eleverne arbejder med sangtekster ved at: <ul style="list-style-type: none"> - lytte til bånd /cd'er og skrive teksten ned - den trykte tekst klippes i stykker efter linjerne, eleverne samarbejder i grupper med at lytte og lægge linjerne i rigtig rækkefølge - få udleveret den trykte tekst, hvor der mangler enkelte ord i teksten. Eleverne lytter og udfylder hullerne. <p>Sangene skal spilles så mange gange, det er nødvendigt, for at eleverne kan løse opgaverne.</p> • De forskellige tv-julekalendere bruges hver dag til at tale om, hvad der skete i går, og til personkarakteristikker af hovedpersonerne. <p>I slutningen af trinnet vælger eleverne selv tekster og teksttyper, de vil beskæftige sig med. Der afsættes en tidsperiode, hvor eleverne læser, ser video, hører bånd eller andet, som de har lyst til, og hvor der ikke stilles andre krav end interesse og lyst til fordybelse.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • har arbejdet med jævnaldrende børns levevilkår og interesser i Danmark og andre lande 	<ul style="list-style-type: none"> • Eleverne arbejder i grupper med at finde relevante oplysninger om levevilkårene for jævnaldrende i andre samfund. De kan arbejde med skolegang, sport, fritid eller andre områder, der interesserer dem. <p>De bearbejdede oplysninger præsenteres i mundtlige fremstillinger, som støttes af illustrationer, og hvor det er muligt for de øvrige elever og læreren bagefter at stille uddybende spørgsmål.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • har kendskab til og har arbejdet med repræsentanter for dansksproget ungdomskultur, film-, musik- og sportsliv eller andre kendte personer 	<ul style="list-style-type: none"> • Eleverne vælger enkeltvis eller i små grupper en historisk eller nulevende person, de vil arbejde med, og udarbejder på et A4 papir et CV for personen.

Kultur og levevilkår	
Forslag til evaluering	Forslag til undervisningsmaterialer
<ul style="list-style-type: none"> • Eleverne synger med efterhånden, som de korrekte tekster fremkommer. • Læg mærke til, om alle elever deltager i samtalen. 	<p>Bånd / cd med tilhørende trykte tekster. Der er gode muligheder for at finde sangtekster på Internettet.</p> <p>Hvert afsnit optages på video og vises dagen efter, så alle elever ser den.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Læg mærke til, om fremstillingen er overskuelig og på et nogenlunde korrekt sprog, og om fremlæggerne kan svare fornuftigt på de efterfølgende spørgsmål 	<p>Bøger, relevante kopier fra bøger, relevante udskrifter fra Internettet.</p> <p>Temabøgerne T8 og A8 handler om skolegang i flere forskellige lande.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • CV'erne hænges op, så alle kan læse dem. De skal indeholde relevante oplysninger om personen og være læselige og forståelige. 	<p>Bøger, relevante kopier fra bøger, relevante udskrifter fra Internettet.</p>

Systematisk sprogarbejde og sprogtilegnelse	
Læringsmål	Forslag til undervisningen
<ul style="list-style-type: none"> er opmærksomme på den information, der findes ved at se på forskellige teksttypers opbygning og sprogbrug og kan identificere hovedtanken og hensigten med en tekst 	<ul style="list-style-type: none"> Der findes et passende antal tekster fra almindeligt forekommende teksttyper: reklamer, brochurer, pjecer, ungdomsblade, ugeblade og aviser. Overskrifter og tekster klippes fra hinanden og limes på hvert sit ark (A3 eller A4). Arkene kopieres til eleverne, som så skal sætte de rigtige overskrifter og tekster sammen. Eleverne arbejder i grupper og laver quiz-spørgsmål til hver deres tekst. Spørgsmålene kopieres, og de øvrige elever får så næste dag 5 minutter til at finde svarene i teksterne. Læreren tager tid.
<ul style="list-style-type: none"> bruger alderssvarende ordbøger og andet referencemateriale 	<ul style="list-style-type: none"> Systematisk brug af ordbøger introduceres ved små konkurrencer: <i>Se på side XX og find:</i> <ul style="list-style-type: none"> det længste ord på siden. det korteste ord på siden. det korteste ord der ender på "k" (eller et andet bogstav). det længste ord der begynder med "m" (eller et andet bogstav). find tre ord der ender på "r" (eller et andet bogstav). Hvilken side står "knap" på? (Eller et andet ord). Liste med ord: Find det ord, der står lige efter (Eleven, der finder ordet, løber hen og skriver det på tavlen). <p>I løbet af trinnet introduceres mere omfattende ordbøger.</p>
<ul style="list-style-type: none"> arbejder bevidst og systematisk med at udbygge deres aktive ordforråd 	<ul style="list-style-type: none"> Elevfremstillede diktater: <ul style="list-style-type: none"> find 5 ord, de andre skal stave orddiktater om specielle emner - biologior, geografior, som så samtidig udbygger elevernes ordforråd Opgaver med synonymer eller antonymer. <ul style="list-style-type: none"> skriv det modsatte af "tyk" skriv et andet ord for "grim".
<ul style="list-style-type: none"> kender og bruger overordnede regler for sætningers opbygning og de vigtigste ordklassers anvendelse og bøjning kender og bruger overordnede regler for tegnætning og stavning 	<ul style="list-style-type: none"> Eleverne får et billede hver. De "tømmer" det for ord ved at skrive alle navneordene (navne på ting og væsener), tillægsordene (hvordan ting og væsener er og ser ud) og udsagnsordene (hvad ting og væsener gør) i hver sin spalte på et stykke papir. Derefter laver de korrekte sætninger ved at vælge ord fra de tre ordklasser. Læreren skriver en neutral tekst på tavlen: <i>Der er en mand på gaden. Han har en cykel og en hund.</i> Eleverne arbejder i grupper med at gøre teksten <ul style="list-style-type: none"> "hurtig": <i>Der drøner en forpustet mand ned af gaden på en racercykel ...</i> "malende": <i>Der er en stor, tyk rødhåret mand på den grå støvede gade ...</i> "langsom": <i>Der vader en langsom mand hen ad gaden. Han hiver en fed hund</i> Sætningerne skal derefter ændres med hensyn til tid, tal og bøjning: <ul style="list-style-type: none"> <i>Der var to mænd på gaderne. De havde to cykler og fire hunde.</i> <i>Der var de to største, tykkeste og mest rødhårede mænd ...</i>

Systematisk sprogarbejde og sprogilegnelse	
Forslag til evaluering	Forslag til undervisningsmaterialer
<ul style="list-style-type: none"> • Læg mærke til, om eleverne bruger teksternes opbygning og sprogbrug til at løse opgaven. • Læg mærke til om eleverne bruger passende strategier og deres viden om teksternes sprogbrug og indhold. 	<p>Generelle materialer til sprogarbejde: Karen Tommerup Jensen: Sproglig konditræning A , B og C.</p> <p>Forskellige kopierede tekster af passende sværhedsgrad: fx fra reklamer, brochurer, pjecer, ungdomsblade, ugeblade, aviser.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Læg mærke til, om alle elever deltager. 	<p>Billedordbogen. Den lille ordbog.</p> <p>Johan Brinth: Den gule skoleordbog, Alinea 1998.</p> <p>Karl Hårbøl: Dansk skoleordbog, Alinea 1999.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Elevernes ordforråd kan evalueres ved, at de skal <ul style="list-style-type: none"> - lytte og skrive: Læreren læser en kort, afsluttet tekst højt. Eleverne skal genfortælle teksten. - se og skrive: Eleverne skriver om et billede. - se og fortælle: Eleverne fortæller mundtligt om en illustration. - læse og omskrive: Eleverne læser en kort, afsluttet tekst, og skriver derefter historien i en anden tid eller med gradbøjede tillægsord. - læse og fortælle: Eleverne læser en tekst og fortæller derefter om tre ting, de syntes, var bedst. 	
<ul style="list-style-type: none"> • Eleverne viser deres billede og læser 5 sætninger af eget valg op. Derefter hænges billeder med tilhørende sætninger op. Sætningerne skal have sammenhæng med billedet og være sprogligt og ortografisk korrekte. • Læg mærke til, om eleverne er bevidste om, hvilke ord de har ændret. 	<p>Billeder fra gamle kalendere, postkort, reklamer o. lign - med farver.</p>

Læringsmål	Forslag til undervisningen
<ul style="list-style-type: none"> • kan begrunde egne sproglige valg og stille forslag til andre, f.eks. i arbejdet med processkrivning 	<ul style="list-style-type: none"> • Eleverne arbejder bevidst med processkrivning:: <ul style="list-style-type: none"> - <i>Idéfasen</i> eller <i>førskrivefasen</i> skal give ideer og indhold, og et sprogligt beredskab: centrale ord og begreber. - Eleverne får ideer fra læsning af tekster, brainstorming og samtale om emnet. - <i>Første udkast</i> er hurtigskrivning i 5 - 10 minutter. Eleverne skriver uden stop, uden at slå op i en ordbog eller spørge læreren. De koncentrerer sig om at følge en tanke til ende. - eleven <i>organiserer</i> og <i>skriver videre</i>, så teksten får sammenhæng. Der bruges hjælpemidler, fx ordbøger. Eleverne arbejder sammen, parvis eller i grupper på tre. - <i>Respons</i>: en anden person læser - eller lytter - og reagerer på teksten med kommentarer og spørgsmål til indholdet. Spørgsmål og kommentarer skal være hjælp, så eleverne kan komme videre. - <i>Omskrivning</i>: der skal arbejdes med hele teksten - der kan indføres beskrivelser - af personer, natur og miljø - der kan indsættes direkte tale - man kan variere slutningen og begyndelsen - der kan byttes om på afsnit - eleverne skal opdage uunderbyggede påstande og mangel på sammenhæng. - til sidst skal der rettes formelle fejl: sproglige og ortografiske. - <i>Publicering</i>. Det er vigtigt, at elevernes arbejde publiceres, så de har en hensigt med at skrive.
<ul style="list-style-type: none"> • kan bruge indlærings- og kommunikationsstrategier 	<ul style="list-style-type: none"> • Eleverne arbejder med læsestrategier: <ul style="list-style-type: none"> - <i>Skimming</i>, hvor man hurtigt løber ned over teksten, for at få fat i hovedindholdet - Eleverne får udleveret kopier af et tv-program for en uge. Eleverne skal nu på 5 minutter lave en liste over de 10 udsendelser, de helst vil se, eller en liste over de 10 programmer, de ikke gider at se. - <i>Skanning</i>, hvor man leder efter en bestemt oplysning. Eleverne får udleveret kopier af en side i en telefonbog. Læreren har forberedt 10 spørgsmål til siden. Eleverne skal nu på tid, fx 15 sekunder finde svarene på lærerens spørgsmål: "Hvilket nummer har ...? – Hvor bor ...? – Hvilket arbejde har ...?" Aktiviteten kan efterhånden udbygges med at finde oplysninger i leksikonartikler. - <i>Oplevelseslæsning</i> af romaner, noveller eller længere tekster, hvor man skal have overblik, så hovedindholdet og nogle detaljer huskes. (Se under læringsmål om tekster). - <i>Skrevne instruktioner</i> fx en opskrift eller en brugsanvisning, som kræver, at man lægger mærke til alle enkeltheder. Eleverne laver en flyver ud fra en opskrift med både tegninger og tekst.
<ul style="list-style-type: none"> • kan bruge strategier for anvendelse af passende sproglige konventioner i forskellige sociale sammenhænge 	<ul style="list-style-type: none"> • Læreren udarbejder 10 forskellige ytringer i forskellige stillejer: "Hold kæft – ti stille – hit med den! – vil du være venlig at give mig den osv." Eleverne diskuterer i grupper, hvilke ytringer der kan bruges over for kammerater, forældre og fremmede voksne.

Forslag til evaluering	Forslag til undervisningsmaterialer
<ul style="list-style-type: none"> • Læg mærke til, om eleverne i responsfasen samarbejder konstruktivt om deres eget og andres arbejde. • Der kan læses op for hele holdet, som så skal komme med fem ”meninger” om arbejdet. • Der kan laves en bog, som kan læses i klassen eller af andre klasser, og hvor der skal meldes tilbage om reaktionerne på teksterne. 	
<ul style="list-style-type: none"> • Læg mærke til, om eleverne lader øjnene løbe hen over siden og ikke læser hvert eneste ord fra begyndelsen • Læg mærke til om eleverne leder efter oplysningen og ikke læser det hele. • Flyveren skal kunne flyve. 	<p>Kopi af ugeprogram for tv til alle elever.</p> <p>Kopi af side af telefonbog til alle elever.</p> <p>Kopi af brugsanvisning på papirflyve-model til alle elever. Søren Brøndsted: Sjøv med papirflyvere, Klematis. Claudia Hüfner: Fly & skibe af papir, Klematis.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Læg mærke til, om eleverne forstår, at der er regler for sprogbrug. 	

Læreplan for Dansk

C: Appendiks

Appendiks C1 – Generelle materialer

Pilersuiffik

- 2079-19 Bent Gynther: Billedordbog
- 2079-01 Kirsten Mortensen: Tema Dansk T1 Temabog 1
2079-01-01 Kirsten Mortensen: Tema Dansk A1 Arbejdsbog 1
2079-01-02 Kirsten Mortensen: Tema Dansk L1 Lærervejledning 1
2079-01-08 Karen Tommerup Jensen m. fl. : Tema Dansk L1 Supplerende sprogvejledning
2079-01-04 Kirsten Mortensen: Tema Dansk D1 – Frikvarter – Diasserie
2079-01-05 Kirsten Mortensen: Tema Dansk D1 – Arbejdspladser – Diasserie
2079-01-06 Kirsten Mortensen: Tema Dansk B1 Lydbånd
- 2079-02 Kirsten Mortensen: Tema Dansk T2 Temabog 2
2079-02-01 Kirsten Mortensen: Tema Dansk A2 Arbejdsbog 2
2079-02-02 Kirsten Mortensen: Tema Dansk L2 Lærervejledning
2079-01-07 Marianne Bech: Tema Dansk L2 Supplerende sprogvejledning
2079-02-03 Kirsten Mortensen: Tema Dansk D2 Diasserie
2079-02-04 Kirsten Mortensen: Tema Dansk B2 Lydbånd
- 2079-03 Kirsten Mortensen: Tema Dansk T3 Temabog 3
2079-03-01 Kirsten Mortensen: Tema Dansk A3 Arbejdsbog 3
2079-03-02 Kirsten Mortensen: Tema Dansk L3 Lærervejledning 3
2079-03-03 Ivalo Nielsen m. fl. : Tema Dansk B3 Lydbånd
- 2079-27 Karen Tommerup Jensen: Sproglig konditræning A
- 2079-04 Merete Hammeken m. fl.: Tema Dansk T4 Temabog 4
2079-04-01 Merete Hammeken m. fl.: Tema Dansk A4 Arbejdsbog 4
2079-04-03 Kirsten Mortensen: Tema Dansk B4 Lydbånd
2079-04-04 Kirsten Mortensen: Tema dansk D4 Diasserie
2079-04-05 Kirsten Mortensen m. fl.: Tema Dansk A4 Ekstra
2079-04-06 Kirsten Mortensen m. fl.: Tema Dansk Ny Lærervejledning til T4
- 2079-05 Gunvor Storm Jensen m. fl.: Tema Dansk T5 Temabog 5
2079-05-01 Gunvor Storm Jensen m. fl.: Tema Dansk A5 Arbejdsbog 5
2079-05-02 Gunvor Storm Jensen m. fl.: Tema Dansk L5 lærervejledning 5
2079-05-03 Gunvor Storm Jensen m. fl.: Tema Dansk B5 Lydbånd
- 2079-06 Carsten Scheuer: Tema Dansk T 6 Temabog 6
2079-06-01 Carsten Scheuer: Tema Dansk A6 Arbejdsbog 6
2079-06-02 Carsten Scheuer: Tema Dansk L6 Lærervejledning 6
2079-06-03 Carsten Scheuer: Tema Dansk B6 Lydbånd
- 2079-28 Karen Tommerup Jensen: Sproglig konditræning B
- 2079-07 Kirsten Gade m. fl.: Tema Dansk T7 Temabog 7
2079-07-01 Kirsten Gade: Tema Dansk A7 Arbejdshæfte 7
2079-07-02 Jonna Høegh: Tema Dansk L7 Lærervejledning 7
2079-07-03 Kirsten Gade: Tema Dansk B7 Lydbånd
- 2079-08 Bodil Brandt og Margit Viborg: Tema Dansk T8 Temabog 8
2079-08-01 Bodil Brandt og Margit Viborg: Tema Dansk A8 Arbejdsbog 8
2079-08-03 Bodil Brandt og Margit Viborg: Tema Dansk 8 cd
- 2079-34 Karen Tommerup Jensen: Sproglig konditræning C

Appendiks C2 – Udsagnstyper og forslag til minimumsordforråd

Der skal arbejdes med :

Beskrivende udtryk	Vurdering og stillingtagen	Ligheder, forskelle og sammenligninger	Begrundelser og betingelser	Følelser
<p>Det er meget koldt i januar, men det er varmt i juli. Hun løber hurtigt. Sikke en flot computer.</p>	<p>Jeg elsker ost, men jeg hader piskefløde. Jeg kan meget godt lide pølser. Den er for stor. Hun er dygtig til at strikke Bogen var spændende, men filmen er kedelig. Videoen var så kedelig, at jeg faldt i søvn. Jeg hader appelsiner, fordi de er sure. Hun er for lille til at køre snescooter. Jeg synes, din nye cykel er ret fed.</p>	<p>Manchester United fik flere mål end Arsenal. Peter er lige så stor som Søren. Ane er ikke lige så gammel som Nikoline. Aqqalu er ikke så god til matematik, men han er god til fodbold. Sofie pjækker mere end Sofus. Peter var søvnig, men det var jeg ikke.</p>	<p>Jeg er sulten, fordi jeg ikke har spist i dag. Pølsen var dårlig, derfor har jeg ondt i maven. Hvorfor kommer du for sent? Fordi jeg sov. Hvis du har 10 kroner, så kan du købe en is. Vi kan følges ad, hvis du kommer nu.</p>	<p>De er glade. Peter griner. Sofie blev lidt forelsket i Peter, men så kom Dorthe, og så blev Sofie jaloux og ked af det.</p>

Rækkefølge, sted og retning	Ordsammensætninger	Afledninger	Nominalhelheder (en nominal kerne med vedføjelse af tillægsord, ejefaldsforbindelser og bestemt og ubestemt form)
<p>Først stod de op, og så lavede de morgenmad. Klokken 8 gik de i hallen, og bagefter gik de i klubben. De ser fjernsyn, mens de spiser. Den næste film er en tegnefilm. Lotte sidder mellem to drenge. Anna stod foran Peter og bag ved Lise. Han går ud. Han er ude. Kirken ligger derovre ved siden af butikken. Gå bare derover. Kom herhen.</p>	<p>Den lyseblå hundeslæde kører supergodt. Du skal tage overtøj på. De træner styrtløb på nysne. Spøgelseshistorier er smadderspændende.</p>	<p>Jeg misforstod det; det var en misforståelse. Han taler grønlandsk. Hun var ulykkelig over politiets vantro. Det var en venlig mand, der ordnede vores flytning.</p>	<p>Han fik en fin, ny cykel i julegave. Det grønlandske hjemmestyres nye orange terrængående lastbil kører hurtigt. Han kørte på sin nye, smarte cykel, som han lige havde købt. (nominal helhed udbygget med forholdsord og henførende stedord)</p>

Tid - udsagnsord Nutid ("altid", nutid, fremtid), datid, førnutid, førdatid	Tid - adverbialer	Bindeord – sideordnende	Bindeord - underordnende
<p>Om sommeren fanger vi ørreder. ("altid") I september plejer vi at tage på rensdyrjagt. ("altid") Jeg spiser nu. (nutid) Han er ved at tage tøj på. (nutid) Mormor kommer i morgen. (fremtid) Jeg henter den på søndag. (fremtid) Hvad skal vi spise? (fremtid) Jeg skal klippes i morgen. (fremtid) Kussak vandt i går. (datid) Sidste år købte jeg en ny cykel. (datid) Han spillede hele natten. (datid) Nej tak, jeg har spist, jeg skal ikke have noget. (førnutid) Har du set den nye video?(førnutid) Jeg havde ikke regnet med, at det blev snevejr. (førdatid) Hun havde knækket sin blyant, derfor kunne hun ikke skrive. (førdatid)</p>	<p>Jeg spiser altid cornflakes om morgenen. Hver gang han scorer, bliver han glad. Han går næsten altid i klubben. Jeg vasker somme tider op. En gang imellem løber jeg på ski. Mor laver krydsogtværs af og til. Det regner sjældent i Thule. Jeg vinder aldrig. Hun ryger ikke. Vi taler ikke altid sandt.</p>	<p>Drengene strikkede og pigerne savede, men læreren gik og røg ude på gangen. Så sagde børnene, at han skulle gå helt ud eller lægge cigaretten.</p>	<p>Vi syntes alle sammen, at det var en god ide, der blev fremsat, dengang vi var til møde. Det var, før klubhuset blev bygget, efter at vi havde fået penge fra kommunen, fordi vi selv havde 2000 kr., som forældrene havde samlet. Hvis det bliver færdigt til sommer, når dronningen kommer, skal hun indvie det, så vi er allerede begyndt at tænke på, hvem der skal holde talen for hende, og hvordan det skal foregå.</p>

4. skoleår

Navneord

advent
alderdomshjem
antal
april
arbejde
august
besøg
blok
bograol
butik
by
båndoptager
cd-afspiller
computer
december
dyr
efterår
fabrik
feber
februar
ferie
fest
fisk
flaske
flæsk
fløde
flødeskum
fodboldbane
forsamlingshus
forældre
forår
fotograf
frost i
fryser
fætter
første skib
grønlandsk kage
gulv
gæst
hale
halstørklæde
handsker
havn
hestekraft
hjem
hjul
hjælp
hospital
hotel
hul
hus
hvalkød
hårbørste
januar
jul
juleord
juli
juni
kasket
kiosk
kirke

kjole
klattrestativ
knop
kone
konge
kursus
kusine
kærnemælk
køkkenrulle
køleskab
lagkage
lammekød
legeplads
lejlighed
luffer
lænestol
lærer
maj
margarine
marts
maske
middag
minut
mælkepulver
møde
nederdel
neglebørste
oksekød
onkel
pedel
pose
rengøringsassistent
ryg
rækkehus
rådhus
sekretær
shampoo
side
skab
skjorte
skole
skoleinspektør
smør
småkager
sommer
stykke
sweater
sygehus
sælkød
sømandshjem
tante
tid
toiletpapir
trøje
T-shirt
vikar
vinter
wienerbrød
æg
øl

Udsagnsord

arbejde
bage
bestille
betale
binde
bo
brække
brække sig
bygge
flytte
flyve
fryse
gemme
glæde sig
grine
græde
gå i skole
holde
hoste
kalde
kende
komme
lave mad
le
lege
lide
ligne
lugte
lugte til
læse
mätte
skrive
spille bold
spille musik
sælge
tegne
tænke
vaske tøj
vide
vælge

Tillægsord

amerikansk
automatisk
bange
berømt
bestemt
bred - smal
dejlig
dum
dyb
dygtig
dårlig
festlig
forkølet
frisk
glad
god
gratis
grim
høj
høj - lav
hård - blød
ked af det
kedelig
klog
kold
let
mange
pæn
ru - glat
samme
sikker
sjov
tør - våd
varm - kold

Andre ord

bagved
foran
hen
højre
imellem
ind
ud
ved siden af
venstre

jeg - mig - min/mit
du - dig - din/dit
han - ham - hans
hun - hende - hendes
den/det - dens dets

5. skoleår

Navneord

adresse september
 afsnit sidste skib
 baderum skiklub
 begyndelse skrue
 bibliotek skummetmælk
 blad sløjelokale
 blomst smil
 blæsevejr snevejr
 blæst sofa
 bor sofabord
 brev soldag
 computerrum solskin
 dug sommerferie
 formand spisebord
 frimærke spørgsmål
 frostvejr sted
 fysiklokale stemme
 gade stof
 gang storm
 gardin strikkepind
 garn stue
 gulvtæppe støj
 gymnastik størrelse
 gymnastiksal sukker
 hal sundhedsplejerske
 halvdel svar
 hammer symaskine
 historie søm
 hjerte tandlæge
 hjørne tandplejer
 husgerning telefon
 håndarbejde temperatur
 kasse termometer
 kiosk tidspunkt
 klasse ting
 klokke trappe
 klubhus træ
 konvolut tråd
 kvinde tæppe
 land tåge
 løb udsendelse
 maskine urtepotte
 medlem vare
 millimeter vej
 million verden
 musik vin
 musiklokale vinder
 nummer vindueskarm
 nål ymer
 pakke øjeblik
 penge ønske
 pengeautomat år
 porto
 postboks navneord uden ental -
 postnummer flertal fx smør, mælk,
 potteplante sukker, ris,
 program noget smør, nogle ris
 pædagogisk værksted
 radioavis
 regnvejr
 rejse
 sandpapir
 sang
 sav

Udsagnsord

bade
 behøve
 bore
 deltage
 falde
 fortsætte
 få
 gribe
 gøre
 klare
 købe
 lave
 lyde skrive
 læse
 låne
 låse
 modtage
 måle
 nyse
 nå
 passe
 pjække
 prøve
 regne
 rejse
 ringe
 samle
 save
 sende
 slå
 smage
 smile
 spille
 standse
 starte
 stege
 stikke
 strikke
 stryge
 stå
 sy
 tabe
 tale
 tjene
 tørre
 vaske
 ville
 vinde
 være "sur"

Tillægsord

billig
 dansk
 direkte
 dyr
 eneste
 engelsk
 fremmed
 færdig
 gal
 grønlandsk
 halv
 hel
 hurtig
 kold
 lav
 mere
 mest
 moderne
 privat
 sand
 sund
 sur
 syg
 sød
 søvnig
 tidlig
 tosset
 travl
 tør
 varm
 venlig
 voksen
 våd

Andre ord

noget
 nogle
 nogen

 vi - os - vores
 I - jer - jeres
 de - dem - deres

 ordenstal

6. skoleår

Navneord

agurk
appelsin
banan
blomme
blåbær
bordtennis
brandmand
bund
butik
butiksassistent
chance
chauffør
deciliter
del
diskotek
drøm
edderfugl
ende
fabriksarbejder
fersken
fisker
fodbold
forbindelse
fremtid
grad
gram
gulerod
hold
hund
hval
hvidkål
håndbold
job
jordemor
kamp
kant
karse
kartoffel
kat
kiwi
kontakt
kontor
kontorassistent
kraft/kræfter
krop
kryds
kød
lagermand
lomvie
luft
læge
løg
majjs
menneske
midte
mode
mønster
mål
natur
opgave
orden
par

parfume
plads
placering
plante
pokal
porre
portør
pris
problem
procent
prut
præmie
pædagog
pære
radise
ravn
rengøringsassistent
rest
resultat
ret
rype
salat
salg
selleri
skiløb
slags
slagter
smule
sortebær
sprog
stank
stilling
sundhedsplejerske
sygdom
sygehjælper
sygehus
sygeplejerske
sæl
tampon
terning
titel
tomat
type
tømrer
ven
vogn
volleyball
væg
æble
ært

Udsagnsord

beregne
bruge
cykle
danse
dække
fange
fejre
forsvinde
føre
gifte
knase
konkurrere
kunne
lugte
lukke
løbe slalom
løbe på ski
løbe langrend
løfte
mene
opdage
ordne
skulle
skyde
slutte
smage
træde
vende

Tillægsord

al
bitter
blød
dobbel
ekstra
fantastisk
farlig
flot
forskellig
få
hård
kraftig
levende
lækker
mærkelig
nederst
næste
ond
populær
rar
salt
sej
sjælden
smart
smuk
spændende
sur
suveræn
sødt
sådan
teknisk
ung
vigtig
vild
øverst

7. skoleår

Navneord

agurkesalat
aluminium
atlantskib
avis
ben
bil
bly
blyant
bog
bomuld
boremaskine
bredde
burger
bus
båd
bånd
container-skib
cykel
eksempel
elektricitet
elevator
fald
fedt
fiskerkutter
forfatter
gaffeltruck
garn
gas
glas
glæde
grund
guld
hammer
helikopter
heliport
heliportleder
hemmelighed
hotdog
humør
højde
ide
ild
interesse
jern
jolle
jorden
kam
kniv
komet
konkurrence
kost
krig
kunststof
kystskib
kærlighed
lastbil
linie
liv
lufthavn
lykke
lyst
længde
løsning
masse
materiale
mayonnaise
mekaniker
mening

Udsagnsord

beskytte
beslutte
bestemme
blande
bore
brænde
dreje
drømme
dø
fejle
fjerne
foregå
forelske
forlade
forsøge
fryse
fylde
følge
gennemføre
gælde
hade
håbe
klippe
koge
leve
love
lykkes
mangle
miste
pleje
redde
rede
save
ske
skifte
skrue
skære
slå
springe
søge
trænge
undersøge
undgå
virke
ødelægge

Tillægsord

absolut
aflang
almindelig
enkel
fast
firkantet
fuld
interessant
international
kedelig
klar
køn
lykkelig
løs
mulig
naturlig
normal
nødvendig
personlig
praktisk
rund
selve
slank
speciel
spændende
sørgelig
trekantet
tydelig
vanskelig
værd
ærgelig
økonomisk

Appendiks C3 - Forslag til et undervisningsforløb: Fodbold

Bekendtgørelsens læringsmål er angivet med kursiv i spalten "læringsmål". Forslag til, hvordan læringsmålene kan sættes sammen og gøres konkrete i et undervisningsforløb, er angivet herefter med lodret skrift.

Læringsmål	Forslag til undervisningen
<p>Indhentning af information</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>kan skaffe sig informationer fra dansk-sprogede kilder (trykte tekster, elektroniske medier mv.)</i> • <i>kan finde, udvælge og sammenstille informationer, der kan belyse aftalte emner</i> <p>Systematisk sprogarbejde og sprogtilenelse</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>arbejder bevidst og systematisk med at udbygge deres aktive ordforråd</i> <p>Kommunikation</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>kan videregive og fremlægge information om et aftalt emne støttet af illustrationer og anden ikke-sproglig fremstilling</i> <p>- Eleverne skal i grupper fremstille en planche med oplysninger om fodboldspillet - både udendørs og indendørs fodbold.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Eleverne arbejder i grupper med at indsamle oplysninger til plancher om enten udendørs eller indendørs fodbold. Plancherne skal indeholde følgende: <ul style="list-style-type: none"> - overskrift - hvor spillet kommer fra - hvornår spillet er startet - banestørrelse - antal spillere - spilletid - hvordan man vinder - straffe for forseelser - hvad der spilles med - særligt spillerudstyr - særligt ordforråd.
<p>Indhentning af information</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>kan planlægge interviews og andre spørgeundersøgelser og anvende information fra disse i arbejdet med aftalte emner</i> <p>Kommunikation</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>kan videregive og fremlægge information om et aftalt emne støttet af illustrationer og anden ikke-sproglig fremstilling</i> <p>- Eleverne skal lave en undersøgelse på hele skolen om fodbold og bagefter fremlægge resultatet.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Eleverne arbejder i grupper med at udarbejde et spørgeskema til alle elever på skolen. Grupperne fordeler trinnene i mellem sig, således at de indhenter forskellige oplysninger. Spørgeskemaerne skal indeholde spørgsmål om <ul style="list-style-type: none"> - alder - aktiv deltagelse, herunder hvor længe - tv fodboldvaner - favoritklub - favoritspiller <p>Spørgeskemaerne kopieres og deles ud, besvares og samles ind igen.</p> <p>Grupperne udarbejder grafiske modeller (søjlediagrammer, lagkager el.lign.) der præsenterer de indsamlede svar fra ud fra alder og køn.</p> <p>Grupperne forelægger deres modeller mundtligt.</p>

Forslag til evaluering	Forslag til materialer
<ul style="list-style-type: none"> • Planchens layout skal være overskueligt, illustrationerne tydelige, teksterne læselige, og planchen skal indeholde de krævede oplysninger. Hver gruppe udvælger en oplysning og et ord, de ikke kendte i forvejen, og præsenterer dem. 	<p>Lademanns leksikon Fokus Fodboldbøger</p> <p>A3-papir til plancher Lim, sakse, farver, tusser</p>
<ul style="list-style-type: none"> • De færdige grafiske fremstillinger udstilles på skolen, så alle kan studere dem. De skal være overskuelige og instruktive. 	<p>Hvidt og farvet papir. Farver lim sakse</p>

Læringsmål	Forslag til undervisningen
<p>Kultur og levevilkår</p> <ul style="list-style-type: none"> • har kendskab til og har arbejdet med repræsentanter for dansksproget ungdomskultur, film-, musik- og sportsliv eller andre kendte personer <p>Kommunikation</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan udtrykke sig om egne følelser, iagttagelser, vurderinger og holdninger samt begrunde egne synspunkter, interesser og valg i uformel samtale og i forskellige korte, uformelt formulerede skrevne tekster • Eleverne skal vælge en kendt fodboldspiller, begrunde valget og udarbejde spillerens CV 	<ul style="list-style-type: none"> • Eleverne arbejder sammen to og to med at lave en levnedbeskrivelse, der skal indeholde de vigtigste personlige data og de vigtigste oplysninger om spillerens fodboldkarriere. Beskrivelsen skal indledes med en begrundelse for deres valg af spiller.
<p>Systematisk sprogarbejde og sprogtilægnelse</p> <ul style="list-style-type: none"> • arbejder bevidst og systematisk med at udbygge deres aktive ordforråd • kender og bruger overordnede regler for sætningers opbygning og de vigtigste ordklassers anvendelse og bøjning <p>- Holdet skal lave en vægordbog med fodboldord og udtryk og prøve at bruge dem aktivt.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ordforrådet fra plancherne skrives på vægordbogen, og hver gang eleverne møder et nyt udtryk skrives det på listen. Holdet arbejder sammen med læreren med at dele ordene i de tre ordklasser: navneord, udsagnsord og tillægsord. Eleverne arbejder sammen to og to med at skrive fem sprogligt korrekte sætninger, hvor de bruger ord fra alle tre ordklasser, fx: <i>Han headedede bolden i mål.</i> <i>Hun dribler lynhurtigt ned ad banen.</i>

Forslag til evaluering	Forslag til materialer
<ul style="list-style-type: none"> • Elevernes arbejde samles til en bog, som kopieres til alle elever på holdet. Der afsættes tid til, at eleverne kan læse bogen og kommentere hinandens arbejde. 	<p>DBU's hjemmeside på Internettet har oplysninger om landsholdsspillere. Danske boldklubber har hjemmesider. Læreren printer de relevante sider ud til eleverne.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Eleverne skiftes til at læse deres sætninger op med en sportsjournalists entusiasme . 	<p>Karton eller andet til vægordbog, tusser.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Når forløbet er afsluttet, skal det hele evalueres sammen med eleverne. Eleverne skal fortælle, hvad de kunne lide at gøre, og hvad de ikke kunne lide at gøre. Hvad de gerne ville have brugt mere tid til eller brugt mindre tid til. 	